

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Ing. S. Ch.**, zastoupen JUDr. Romanem Andělem, advokátem se sídlem Washingtonova 25, Praha 1, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1 za účasti osoby zúčastněné na řízení: **Ing. H. P.**, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2010, č. j. 10 Ca 111/2007 – 206,

takto:

I. Kasační stížnost proti výroku ad. II a III rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2010, č. j. 10 Ca 111/2007 – 206, **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Osoba zúčastněná na řízení **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Ustanovenému zástupci stěžovatele – advokátovi JUDr. Romanu Andělovi – **se určuje** na odměně za zastupování a na náhradě hotových výdajů částka 2880 Kč, která mu bude zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce Ing. S. Ch. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 11. 2010, č. j. 10 Ca 111/2007 – 206, ve výrocích I., II. a III., a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze (dále také „městský soud“) výrokem II. napadeného rozsudku zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 10. 2005, č. j. MHMP 201566a/2005, jímž bylo zamítnuto odvolání žalobce a potvrzeno rozhodnutí Úřadu městské části Praha 10, odboru občanskoprávního, ze dne 8. 7. 2005, č. j. OOS/ZTP-49a/2005, kterým byl žalobci zrušen podle ust. § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů, ve znění účinném ke dni rozhodování správního orgánu (dále jen „zákon o evidenci obyvatel“) údaj o místu trvalého pobytu na adrese P. 10 – S., N. T. 1374/29. Městský soud dále výrokem I. napadeného rozsudku zamítl návrh žalobce na zrušení ustanovení JUDr. Romana Anděla zástupcem žalobce, výrokem III. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení a výrokem IV. určil odměnu ustanoveného zástupce. Městský soud při rozhodování o věci samé vyšel z toho, že pro rozhodnutí o zrušení údaje o místu trvalého pobytu žalobce musejí být splněny současně dvě podmínky, a to jednak zánik užívacího práva žalobce k objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako jeho místo trvalého pobytu, a jednak musí být doloženo, že žalobce objekt neužívá. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobce se v předmětném bytě již trvale nezdržuje. Neužívání nemovitosti bylo osvědčeno výpovědí navrhovatelů a písemným vyjádřením bytového odboru Magistrátu hl. m. Prahy ze dne 15. 3. 2005, podle něhož byla dne 29. 11. 2004 se žalobcem spolu s jeho manželkou uzavřena nájemní smlouva k bytu na adrese B. 665, P. 9. O tom, že se žalobce již nezdržuje v místě svého trvalého pobytu, vypovídá i úřední záznam Policie České republiky ze dne 31. 3. 2005, kdy žalobce oznámil, že v místě jeho trvalého bydliště je mu znemožněn přístup do bytu. Tato situace se nezměnila ani v průběhu soudního řízení, o čemž svědčí skutečnost, že žalobce přebírá poštu na adrese B. 665, P. 9. Splnění podmínky zániku užívacího práva žalobce bylo doloženo pravomocným rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 10 ze dne 26. 6. 2000, č. j. 8 C 5/1992, o vypořádání podílového spoluvlastnictví k předmětné nemovitosti, a výpisem z katastru nemovitostí k datu 31. 1. 2005. Správní orgány správně posoudily předmět daného řízení, jímž je zrušení údaje o místu trvalého pobytu žalobce, a vycházely přitom z pravomocných rozhodnutí soudů. Pouhá skutečnost, že se v místě trvalého bydliště nacházejí osobní věci žalobce, neprokazuje, že tento byt je žalobcem užíván k bydlení. Nadto žalobce k prokázání jím tvrzené skutečnosti ohledně existence jeho osobních věcí v místě trvalého bydliště nenabídl či nenavrhl žádný důkaz. Domoci se práva vydání věcí slouží jiné právní instituty, potažmo jiné soudní řízení. Údaj o místě trvalého pobytu má zejména evidenční charakter, kdy z přihlášení k trvalému pobytu nevyplývají žádná práva k objektu ani k vlastníkovi nemovitosti. Zrušení tohoto údaje nebrání občanovi v uplatnění práva volby místa trvalého pobytu. Žalobci nic nebrání v tom, aby později v případě úspěšnosti jím podané žaloby o vrácení daru o přihlášení trvalého pobytu v dotčené nemovitosti požádal. Městský soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti výrokům I., II. a III. tohoto rozsudku městského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou výslovně opřel o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b), c) a d) s. ř. s.

Spolu s doplněním kasační stížnosti ze dne 23. 2. 2011 stěžovatel uvedl, že již nadále netrvá na zrušení výroku I., městský soud proto usnesením ze dne 8. 6. 2011, č. j. 10 Ca 111/2007 - 249, řízení o kasační stížnosti proti výroku I. napadeného rozsudku zastavil.

Stěžovatel v kasační stížnosti namítl, že v jeho případě nebyla splněna podmínka neužívání objektu vymezená v ust. § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel. Tuto podmínku není možné považovat za splněnou v případě, že došlo k jejímu zdánlivému naplnění v důsledku jednání vlastníka objektu, který výměnou zámků znemožnil stěžovateli a jeho rodině tento objekt užívat. Přestože měl stěžovatel vůli předmětný objekt užívat a on i jeho rodina měli v objektu ke dni výměny zámků většinu svých věcí (a mají je tam dosud), rozhodl se vlastník objektu prosadit svou vůli uvedeným nezákonným postupem, a to přesto, že ve stejnou dobu probíhalo proti stěžovateli řízení o vyklizení objektu. Pro posouzení splnění podmínky neužívání objektu nejsou rozhodné skutečnosti, že stěžovatel spolu s manželkou uzavřel nájemní smlouvu ze dne 29. 11. 2004, obsah úředního záznamu Policie České republiky ze dne 31. 3. 2005, ani zpětvzetí žaloby na vyklizení objektu. Žádná z těchto skutečností neprokazuje vůli stěžovatele objekt neužívat, podané trestní oznámení prokazuje opak. Cílem jednání vlastníka objektu bylo naplnění podmínky neužívání objektu, přestože si byl vědom, že jedinou zákonnou cestou k naplnění této podmínky je podání žaloby na vyklizení objektu, resp. následné podání návrhu na nařízení exekuce vyklizením. Není pravdou, že stěžovatel objekt dobrovolně vyklidil. Pokud by byl postup vlastníka objektu akceptován jako dovolený, pak by podmínka neužívání objektu obsažená v zákoně byla zcela bezvýznamná, neboť by se mohl každý takový vlastník obdobným postupem domoci jejího naplnění. Žalobou napadené rozhodnutí je dále nicotné, a tato nicotnost měla být městským soudem konstatována, neboť je zde dána zjevná neexistence skutkového základu (správní orgán neprokázal, že by stěžovatel objekt dobrovolně neužíval). Stěžovatel na podporu svého tvrzení o úmyslu objekt užívat připojil ke kasační stížnosti svou stížnost ze dne 8. 6. 2005 ve věci jeho trestního oznámení proti vlastníkovi objektu. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu co do výroků II. a III. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření odkázal na odůvodnění napadeného rozsudku s tím, že mu nepřísluší zabývat se příčinou neužívání objektu, pakliže stěžovatel nemá k objektu vlastní užívací právo, a jeho neužívání je prokázáno. Obdobného názoru je i zástupkyně veřejného ochránce práv. Nejvyšší správní soud by proto podle žalovaného měl kasační stížnost jako nedůvodnou zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek městského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Stěžovatel namítá, že v jeho případě nelze považovat za splněnou podmínku neužívání objektu dle § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, když k neužívání došlo v důsledku jednání vlastníka objektu, který stěžovateli znemožnil objekt užívat. Z této skutečnosti stěžovatel dovozuje nesprávné právní posouzení rozhodných skutečností, jakož i nicotnost žalobou napadeného rozhodnutí z důvodu, že je zde dána zjevná neexistence skutkového základu.

Podle ust. § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel ohlašovna rozhodne o zrušení údaje o místu trvalého pobytu, zaniklo-li užívací právo občana k objektu nebo vymezené části objektu, jehož adresa je v evidenci obyvatel uvedena jako místo trvalého pobytu občana a neužívá-li občan tento objekt nebo jeho vymezenou část.

Předně Nejvyšší správní soud podotýká, že stěžovatel svým tvrzením o zjevné neexistenci skutkového základu fakticky brojí pouze proti hodnocení skutkového stavu ze strany žalovaného a městského soudu. Pokud správní orgán ve svém rozhodnutí konstatoval splnění zákonné podmínky, přestože podle stěžovatele její splnění nebylo ve správním řízení prokázáno, nemůže to zakládat nicotnost rozhodnutí, nýbrž toliko jeho nezákonnost (k otázce nicotnosti správního rozhodnutí viz rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 7. 2005, č. j. 6 A 76/2001 - 96, č. 793/2006 Sb.NSS, dostupný na www.nssoud.cz).

Pro účely posouzení, zda městský soud správně posoudil skutkový stav, tj. zda dospěl ke správnému závěru, že byla splněna podmínka neužívání objektu dle ust. § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel, je nutno se zabývat především interpretací pojmu „neužívá“.

Za tímto účelem je potřeba vyjít především ze smyslu celé zákonné úpravy trvalého pobytu. Zákon o evidenci obyvatel upravuje trvalý pobyt obyvatel v hlavě II, přičemž vymezuje místo trvalého pobytu v § 10 odst. 1 jako adresu pobytu občana v České republice, kterou si občan zvolí zpravidla v místě, kde má rodinu, rodiče, byt nebo zaměstnání. Místo trvalého pobytu přitom může mít jen jedno, a to v objektu, který je podle zvláštního právního předpisu označen číslem popisným nebo evidenčním, popřípadě orientačním číslem a který je podle zvláštního právního předpisu určen pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci. Současně v odst. 2 téhož ustanovení výslovně stanoví, že z přihlášení občana k trvalému pobytu nevyplývající žádná práva k objektu uvedenému v odstavci 1 ani k vlastníkovi nemovitosti.

S údajem o místě trvalého pobytu osoby je spojena řada důsledků, a rozhodnutí o zrušení tohoto údaje tak může zasáhnout do jeho práv, nicméně tento údaj plní na prvním místě funkci evidenční, respektive funkci zajištění dostupnosti, dosažitelnosti či možnosti kontroly. Je proto žádoucí, aby evidovaný stav odpovídal stavu reálnému, a aby tak údaj o místě trvalého pobytu skutečně vedl k tomu, že osoba bude na daném místě dostupná, dosažitelná nebo kontrolovatelná. Pokud osoba disponuje užívacím právem k objektu určenému pro bydlení, ubytování nebo individuální rekreaci, je důvodné předpokládat, že v jejím zájmu bude skutečně objekt užívat, a to za účelem se tam trvale zdržovat, čímž budou uvedené funkce naplněny. Pokud však osoba užívacím právem nedisponuje, mohou být tyto funkce naplňovány pouze v případě, že tato osoba objekt skutečně užívá. Z požadavku dostupnosti, dosažitelnosti či možnosti kontroly přitom vyplývá, že nepostačí užívání například pouze pro účely uskladnění věcí, nýbrž užívání osobní, tj. užívání za účelem trvale se v daném objektu zdržovat – za účelem bydlení. Zcela záměrně zákon hovoří o místě trvalého pobytu, nikoliv místě občasného „výskytu“ či místě uskladnění věcí. Stěžovatel proto nemůže zpochybnit závěry správního orgánu a městského soudu, že on i jeho rodina měli v objektu ke dni výměny zámků většinu svých věcí a mají je tam dosud.

Faktické neužívání objektu za účelem bydlení má přitom i zdejší soud za prokázané na základě výpovědí navrhovatelů, písemného vyjádřením bytového odboru Magistrátu hl. m. Prahy ze dne 15. 3. 2005, podle něhož byla dne 29. 11. 2004 se žalobcem spolu s jeho manželkou uzavřena nájemní smlouva k bytu na adrese B. 665, P. 9, a úředního záznamu Policie České republiky ze dne 31. 3. 2005. Z tohoto úředního záznamu vyplývá, že dne 31. 3. 2005 žalobce oznámil, že v bytě na adrese P. 10, N. T. č. 1374/29 byl naposledy 4. 3. 2005 a bylo vše v pořádku a dne 8. 3. 2005 se do tohoto bytu již nedostal, neboť byly vyměněny zámky. Již z tohoto je zcela zjevné, že stěžovatel daný objekt neužíval za účelem trvale se tam zdržovat – bydlet. Stěžovatel sice namítá, že žádná z těchto skutečností neprokazuje jeho vůli objekt neužívat, nicméně povinností navrhovatelů bylo prokázat právní (zánik užívacího práva) a faktický (neužívání) stav, nikoliv vůli stěžovatele.

Není přitom rozhodující, z jakého důvodu stěžovatel objekt neužívá. Podmínka faktického neužívání směřuje především k situacím, kdy osobě zanikne užívací právo, nicméně stále objekt v souladu se zákonem užívá, například na základě práva na bydlení dle ust. § 712a občanského zákoníku. Pokud je takové osobě bráněno ve faktickém užívání, může se domáhat ochrany podle ust. § 5 občanského zákoníku nebo cestou žaloby u občanskoprávního soudu a případně i návrhu na vydání předběžného opatření. Jelikož splnění podmínky faktického neužívání nelze zkoumat pouze v řádu několika málo dnů, v případě úspěšné ochrany občanskoprávní cestou by daná osoba obnovila faktické užívání objektu a správní orgán by tak nemohl považovat podmínky ust. § 12 odst. 1 písm. c) zákona o evidenci obyvatel za splněné.

V daném případě je však situace jiná. Stěžovatel se žádné efektivní ochrany proti postupu vlastníka objektu nedomáhal. Za efektivní ochranu nelze v žádném případě považovat opakované přivolání hlídky Policie České republiky s odstupem více než tří týdnů a podání trestního oznámení. Trestní právo jako *ultima ratio* není určeno k řešení soukromoprávního sporu stěžovatele a vlastníka objektu. Navíc i v případě, že by nakonec stěžovatelem podané trestní oznámení vyústilo v trestní stíhání a případně též odsouzení vlastníka objektu, nemělo by to za následek vyvrácení skutečnosti, že stěžovatel objekt fakticky neužívá za účelem bydlení, ani doložení toho, že se snažil efektivně domoci možnosti objekt opět za tímto účelem užívat.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšnému žalovanému pak podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší

správní soud dále rozhodl v souladu s ust. § 60 odst. 5 s. ř. s. tak, že osoba zúčastněná na řízení nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť jí soud v řízení neuložil plnění žádné povinnosti.

V řízení byl stěžovateli ustanoven zástupcem advokát JUDr. Roman Anděl, a proto Nejvyšší správní soud rozhodl o jeho odměně a náhradě hotových výdajů. Podle ust. § 9 odst. 3 písm. f), § 7 bod 5. a § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, mu byla určena odměna v částce 2100 Kč (za jeden úkon právní služby – podání kasační stížnosti) a podle ust. § 13 odst. 3 citované vyhlášky náhrada hotových výdajů v částce 300 Kč. Celková částka odměny a náhrady hotových výdajů ustanoveného zástupce tak činí 2400 Kč. Advokát je navíc plátcem daně z přidané hodnoty, proto došlo ke zvýšení jeho odměny a náhrady hotových výdajů o sazbu ve výši 20 % podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, celkem tedy na částku 2880 Kč, která bude vyplacena z účtu tohoto soudu ve lhůtě stanovené ve výroku tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. července 2011

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu